

Oponentský posudek disertační práce

MgA. Milan Mazúr:

KDE OČI MENIA FARBU

školitel: doc. MgA. Tomáš Svoboda, Ph.D.

oponent: Mgr. Viktor Čech, Ph.D.

S tvorbou Milana Mazúra se jakožto kritik i kurátor současného umění setkávám již řadu let. Mohl jsem tedy průběžně sledovat její vývoj a již několikrát vést s autorem dialog o řadě aspektů jeho tvorby. I když by někdo mohl tuto moji pozici pokládat za zdroj možné zaujatosti v roli oponenta, myslím si že zvláště v komorním českém uměleckém prostředí je takováto interakce v podstatě nevyhnutelná a může být z hlediska zhodnocení umělcovy práce i případných výhrad k ní naopak velkým přínosem.

Ona moje zmíněná kurátorská setkání s Mazúrovou tvorbou se odehrávala kolem několika témat, která lze zjevně sledovat i v jeho současné disertační práci na AVU. Prvním z nich byla otázka vizuální narace a v ní se zrcadlí imaginativní paměti. Druhou pak vztah tělesnosti s pohyblivým obrazem a prezentace videí v kontextu současného výstavního provozu. Neustále se vracejícími aspekty, velmi podstatnými pro Mazúrovu tvorbu obecně jsou pak role kamery a dědictví řeči filmového média.

Samotná Mazúrova disertační práce je ve své podobě pro tyto dlouhodobé aspekty jeho tvorby velmi příznačná jak ve své teoretické tak filmové části. U té první se nejedná jen o klasický akademicky formální text, ale spíše o knižní projekt synteticky kombinující autorův myšlenkový diskurz s vizuálním materiálem a fragmenty citovaných děl a textů. Stejně důležité jako v jeho videích, filmech či instalacích je i tady ono pomlčené, nelineární, otevřené pro diváka či čtenáře jako myšlenkový prostor k vyplnění. Autorova sémantická hra vedoucí diváka přes fragmenty vjemů, deceleraci percepce a poodhalování brány do sfér kde vládnu Hypnos a Oneiros je něčím, co se vyskytuje nejen v jeho knižním projektu *Ján* (2021) a ve s ním souvisejícím filmu *What sort of song managed to make this fog disperse?* (2022), ale již v řadě jeho předchozích videí.

Autorská kniha a film mají v tomto ohledu v jeho díle řadu paralel, které nám také mohou leccos pomoci pochopit. V novější Mazúrově tvorbě získává čím dál výraznější pozici otázka osobní i s ní spojené rodinné paměti jako něčeho archetypálního, co pomáhá v přesahu ze soukromé do obecné mytologie (viz i zmíněná kniha *Ján*). Oproti řadě současných umělců zabývajících se dialogem s filmovým médiem, je pro toto Mazúrovo směřování charakteristické, že se nevzdává intenzity étosu velkého filmu, ale naopak ho přes filtr osobního experimentu a překódování narativních strategií vrací s novou energií do hry. To je patrné i na části Mazúrovy disertace tvořené videi (či krátkými filmy) *Casaria* (2019) a *What sort of song managed to make this fog disperse?* (2022).

Disertační projekt Milana Mazúra je, jak již bylo zmíněno, zajímavou syntézou své teoretické a tvůrčí složky. Autorovi by jistě šlo vytknout v teoretické části řadu nereflektovaných autorů, děl a témat, které by teoretik musel v kontextu jeho díla a projektu nejspíše zmínit (ať již tvorbu meziválečné avantgardy, experimentální tvorbu 2. pol. 20. století mimo americké prostředí, až na výjimku Bély Tarra, nebo díla mnohých současných autorů) a rovněž opominutí lokálního kontextu. Podobně to platí v oblasti použité literatury, kde není zmapováno širší spektrum současného bádání. Dané použité příklady, citace a interpretace nám však skládají ve smyslu autorovy umělecké strategie současně komplexní a logický i otevřený příběh, vedoucí smysluplně k jeho vlastní tvorbě.

V textové části hledá genealogii svého tvůrčího přístupu u řady tvůrců pohybujících se oblasti experimentální filmové tvorby a dokumentu (od Mayi Deren, Kenetha Angera či Jonase Mekase a Dereka Jarmana, až po současné autory jako je např. Steve McQueen nebo Pierre Huyghe). Jde o cestu zjevně osobně procítěnou, mající o sobě samé jisté hodnoty subjektivního dokumentarismu, nicméně současně podtrhující podstatné momenty a strategie, které Mazúr uplatňuje ve vlastní tvorbě (mimo jiné např. prolínání života a filmu, vnímání času a jeho decelerace, maska a identita atd.).

Trojúhelník tvořící disertační práci – samotná teoretická část, autorská kniha Ján a zmíněná videa, definují současně navzájem propojený kruh jeho uvažování a tvůrčí logiky. I v tomto ohledu Mazúrův přístup pokládám za úspěšný.

Předložená Mazúrova práce velmi komplexním souborem, propojujícím video, obraz a text, naraci a film. Je také sympatické jak je celý jeho doktorandský projekt souvislým a zcela logickým pokračováním toho co rozvinul již ve svých předešlých aktivitách a současně dobrým základem pro jeho další tvůrčí směřování.

Náměty k diskuzi při obhajobě disertační práce:

1. V teoretické části zmiňování autoři a jejich tvorba v podstatě bez výjimky náleží do mezinárodního kontextu. Šlo by i v českém či slovenském prostředí nalézt nějakou zajímavou tvorbu relevantní k rozebírané tematice, nebo je zdejší segregace mezi filmovým řemeslem a experimentem či videoartem příliš silná?
2. Pro tento disertační projekt je naprosto zásadní otázka média, kde se každé překročení jeho tradičních hranic stává spíše součástí jeho imanentní redefinice. Otázka filmu, videa a pohyblivého obrazu je tu neustále to zásadní ve vztahu k možnostem aktuálnosti umělcova sdělení. Právě proto bych se chtěl zeptat, zda autor nalézá pro uměleckou část svého projektu nějaké blízká díla či strategie i v jiných uměleckých oblastech. Míním to především v kontextu uchopení narace, času a dalších zmiňovaných tématech – ať již se jedná o literaturu, performance apod. ?

S výše uvedenými závěry jednoznačně doporučuji dizertační práci Milana Mazúra k obhajobě a k obdržení titulu Ph.D.

Mgr. Viktor Čech, Ph.D.

V Praze 19. 3. 2024

